EESTI PÄEVA-LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

12. aastakäik
Toimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja (ansv. utg.) Hans Schöler

Peatoimetus ja talitus:
EESTI MAJAS, Stockholmis, sissekäik, Kocksgränd 3
Aadress: Box 16220
103 26 Stockholm 16
Telefon: 21 84 46

Toimetus Eskilstunas:
Toimetaja Jüri Ass
Aadr.: Eesti Päevaleht, Box 120, 631 02 Eskilstuna. Tel.: 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 29650

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 147:–
Termin (4 kuud) ..... kr. 53:–
Kuu ..... kr. 15:–

Kuulutusehind 75 ööri mm.
Arikuulutused 1 kroon mm.
Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB
Eskilstuna 1970

Eskilstuna-Kuriren

Reedel, 26. juunil 1970

Upplaga C

Nr. 144 (3428)

Eestlanna TV-näidendis

TORONTO (VES) — Torontos elunev näitleja Maie Suurallik-Demchuk, kes on esinenud Kanada riiklikus TV-s CBS-s esitatud näidendeis vähemates osades, on saanud niisid peaosa näidendis "Joe ja Maria tõotatud maal".

Näidend haaserub tõestisündinud loole, kirjeldades vanema ukrainlasi pärast seda, kui Kanadas elavsel mehel õnnestub Ukrainast järele tuua oma naist.

Maie Suurallikul on selle mehe juurde asunud naise Marie osa. Näidend tuleb esitamisele arvatavasti sügisel tunnises või pooletunnises saates. Lähemal ajal alustatakse filmivõtete eeltöödega Simeo järve Georgina saarel. Näitlejaga tehti enne rida proove ja katseid, millede tulemuseks oli osa usaldamine temale.

Eestlased Palmele argumendiks

NEW YORK (VES) — Peaminister Olof Palme on annud intervjuu ajakirjale U.S. News and World Report, milles ta selgitab Rootsi poliitikat USA suhtes.

Muuhulgas tõleb ta USA väejooksikute varjamise kohta, et Rootsi olevat humaanne maa ja seepärast ta võtvat igaühe vastu, kes otsib poliitilist kaitset. Ta nimetab neide hulgas ka "tuhandeid eestlasi", ei vihja aga poole sõnagagi, et Rootsi andis N. Venele välja eesti ja liiti sõjamehi, kui need sundmobiliseeritud Rootsis kaitset otsisid.

Rootsi polevat ameerika rahva vastu, vaid ainult ameerika poliitika vastu. Mis puutub Vietnami, siis olevat Põhja-Vietnami punase diktatuurivelitsuse taga rahva enamus (!). Lõuna-Vietnami valitsus olevat aga endiste koloniaaljõudude käsilane. Rootsi ei kritiseerivat N. Venet ja ja Puna-Hiinat Vietnami probleemis seepärast, et need olevat sõita sepatud kaudselt, USA aga otseselt. Küsimusele, miks Rootsi ei kritiseeri N. Venet seepärast, et see on nüüd aktiivselt sekkunud Lähis-Idas, vastas peaminister, et see olevat vördlemisi traagiline, kui N. Vene seal hakkaks aktiivselt sekka lööma.

Toronto eesti roganisatsioonide esindajad rahvusvahelise "Karavanni" organisseerimisel, kus üksikud rahvused esitasid oma käsitöid, rahvamuusikat jne. „Eestlased võtsid "Karavanist" osa Eesti Majas, kus toimus ka suomlaste esineminc. Vastavalt traditsioonile, oli iga rahvuse väljapaneku juht ühtlasi selle maa "linnapeaks". Pildil on keskel. Tallinna "linnapea" Kaljo Jõgi ametrahaga kaelas ametitseremoonial. Vasakult ees Astrid Jõgi, Kaljo Jõgi ja Reet Marten, tagareas Henny Aruja, Vello Hubel, Elna Kungla ,Endel Aruja, Nelly Hubel ja Andres Roudsepp.

PALJU KISA, VÄHE VILLA
Lenini-juubeli ääremärkmeid

(VES) — Rohkem kui aasta on Venemaal, okupeeritud maadel ja ka satelliitide juures nii vene alamaid kui muude maade kodanikke ropsitud ja viheldud Vladimir Illitsa säilmete viil jäänustega. Mõningal määral see kestab praegugi. Milleks seda tehti? Kas tõesti on vene valitsejatel nii suur austus Illitsa vastu? Või en neil veel nii suur hirm isakese Vladimiri laiba ees, et puhutakse üles Illitsa isikukultus äärmiste mõõtmeteni? Ei ühte ega teist.

Illits ja tema säilmed tükis sajaastase sünnipäevaga olid vene valitsus. Need säilmed olid suurepäraseks vahendiks, millega nii Venemaal kui okupeeritud maades rahva seest kurje vaime välja ropsida. Beria hukkamisest sandik on hirmukate Venemaal mõneti moralne. Kui aga venelasel pole hirmu, siis kipub kuiviaim tema sisse ja hakkab teda kõksama kõikeugu kakspidi mõtlemisega ning hullutama vabaduse himustamisega. Ega vene laiad rahvahulgad ei tea, mis tähendab vabadus, sest Venemaal pole kunagi inimvaõdusi olnud. 1917. aasta kevadel ja suvel oli vabadus — võis vabalt aktaid purustada, mõrtsteda, mässata. Vene nii nim. intelligentsia teab küll teoreetiliselt, mis on vabadused. Kuid praktiline rakendamine — see on, muidugi iseasi. Okupeeritud ja satelliitmaades rahvas muidugi teab hästi, mis tähendavad vabadused. Osatakse neid ka rakendada. Sellepärast vene valitsus Illitsu säilmetega ropsibki rahvast, et peletada kurjad vaimud minema. Vene valitsuse arvates Lenin on nii suur autoriteet ja tema säilmed nii pühad jäänused, et kui nendega virutad, siis kurjad vaimud pagevad.

Teiseks, Lenini isikukultuse arendamine ja täispuhumine on vene valitsejatele hädavajalik. Vladimir Illits on ja venelastel veel aimukene kommunistlik juht, kes vene kommunistide endi poolt on, piitlikult öeldes, täis tegemata. Lenini kaastöölised, vanad kommunistid Stalin teotas ja laskis hukata. Nikita I teotas omakorda Stalini, tema kaastöölistest vanad bolševikud Molotovi ja Malenkovi, kuni Brezhnev ja Kossigin reostasid Nikita enda.

Marx? Marxiga pole palju midagi peale hukata, tema tähtsaimad õpetused varisesid juba sajandi vahetusel. Marx petas, et tõõstuse arenedes ja kapitali kasvades töölised väeseotuvad ja sotuvad ikka rohkem ja rohkem viletsuse. See Marxi teooria vaieldamatult täitus Venemaal criti esimese viisaastaku plaani puhul, mil riik juhtis kapitali tagasi tõõstusse uute investeeringute näol. Ei kungi varem ole vene tööline olnud niisuguses viletsuses, kui esimesele, eriti esimese viisaastaku plaani ajal. Hiljem on ka Venemaal tööliste olukord paranenud, hoolimata sellest, et riik on jätkanud kapitali kuhjamist tõõstusse. Kapitalistlikes maades on Marxi see õpetus ammu valeks osutunud. Ümberpöördult: mida areneneum tõõstus, seda kõrgem tööliste ehustandard.

Marxi doktriin on sada aastat vana. Kipub juba haihtuma. Seda aga süüdida ei tohi, sest koos doktriiniga

Järg. lhk. 2.

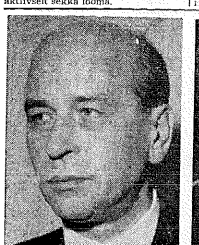

Boris Görman

Vood. Kask

Vana Eesti Maja on müüdud, nüüd algab uue muretsemine

Kokkulepe Eesti Maja müügihinna suhtes on saavutatud, nagu Eesti Päevaleht on juba teatanud. Lepingule linnavalitsusega kirjutatud teisipäeval, 23. juunil Tekniska Nämndhusetis, pärast viimast sõtete läbikäimist, aktsiaselts Eesti Maja poolt alla juhatuse esimees Voldemar Kask, asjasajja direktor Boris Görman ja juhatuse esimees Albert Meerik. Lepingu järele võtab linn kinnisvara ile juba 1. septembril. EPL küsitles A/S Eesti Maja juhatuse esimeest Voldemar Kaske ja asjasajajat direktorit Boris Görmani lepingu üksikasjadest.

— Linnavalitsus maksab aktsiaselts Eesti Majale Regeringsgatan 24 asuva kinnisvara eest ostusummana 2 300 000 krooni, millele lisanduvad kõik kulud, mis Eesti Majal on olnud võõrandamisega seoses, jutustab EM-esimees Vold. Kask, lisades, et sõlmitud kokkuleppega lõpetatakse kohtulik asjaajamine Eesti Maja ja linnavalitsuse vahel võõrandamisähina suhtes.

Linnavalitsuse esindajad avaldasid aliakirjutamisel lootust, et lepingu kiirkorras "ratifitseeritakse" linnavolikogu poolt veel enne suvepuhkuste minekut, s. o. enne 1. juulit.

Küsimusele, mis saab Eesti Majas praegu asuvatest ideelistest institutsioonidest seoses maja müümisega linnale ja läheneva lammutamisega, vastab dir. Boris Görman:

Allakirjutatud lepinguga on A/S Eesti Maja võtnud ülesandeks muretseda uued ruumid viiele ideelisele organisatsioonile, kes liirivad ruume praegu Eesti Majas. Need on Eesti Maja Klubi, Stockholmi Eesti Ev: Lut. Kogudus, Eesti Päevaleht, Eesti Üliõpilaste Selts ja Korporatsioon Ugala. Teised üürnikud evakueeritakse olsevahekorras linnavalitsusega. Kuni kinnisvara lammutamiseni jäävad üürnikud nagu senini Eesti Majja ja eelmärgitute üürid jäävad endiseks.

Hr-sd Kask ja Görman meenutavad müügiga ühenduses, et praegune Eesti Maja osteti augustikuus a. 1958, kusjuures toi hetkel oli olemas vaid esimene sissemaks, 100 000 krooni — kogu tookordne tegevuskapital. Vahepeal on aktsiakapital tõusnud 400 000-le kroonile, võlgadest on maksetud ära pool miljonit ja nii jääb maja müügil saadavast summast ühejäämad 300 000-kroonise võlasumma mahaarvamisel järele ümmarguselt 2 miljonit krooni uue kinnisvara muretsemiseks. Arvestaden praeguseid krediidituru restriktsioone, kus lasmude saamine on raskendatud, on oma kapitali olemasolul suur tähtsus uue Eesti Maja muretsemisel.

Küsime, kui suured on väljavaated selle leidmiseks?

— Juhatus on juba pikemat aega otsinud sobivat objekti ja mitmeid hooneid on vaadatud ja omanikega tingimuste üle räägitud. Nüüd, kus senise kinnisvara eest saadavat hinda saab juba arvestada reaalse kapitalina, jatkb juhtus pingutusi sobiva uue Eesti Maja kinnisvara omandamiseks.

Stockholmis tähistas 22. juunil 80-aastast sünnipäeva Eesti Rahvusnõukogu esimees ja endine saadik Aleksander Varma. Juubilari käisid tema kodus õnnitlemas eesti organisatsioonide esindajad „samuti rohkesti tuttavaid ja sõpru. Eesti Rahvusnõukogu delegatsiooni ersotsus tervitas abiesimees Tõnis Kint. Pildil annab Balti Komitee ja rootsipoolseid tervitusi ile Al. Varmale prof. Birger Norman, kelle kõrval paistab proua Varma (EPL foto Lepper).

Eskilstuna-Kuriren

Kesknõukogus: Miks ei tühistata Molotovi-Ribbentropi salapakti?

**NEW YORK (VES) — Korrapärastes aastakoosolekuks astus kokku New Yorgis möödunud kuupäeval Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu (ÜEKN), milline esindab kõikide eestlaste suukohamaade. keskorganisatsioone vilimaste poolt siit maalt valitud esindajate kaudu. Otseste esindajatega oli kohal Kanada Rahvusliku Välisvõitlus Nõukogu (RVN), kelle 4 ühkmelise delegatsiooni kuuluvad ka selle esimees I. Heinsoo ja peasekretär E. Salurand, kes mõlemad To'ontost kohale lendasid. Peakoosolek arutas peale asjaajamisküsimuste ülevaatamise ka selle esimees I. Heinsoo ja peasekretär E. Salurandi, kes mõlemad Toronto

EPL *26. juunil 1970*

NATO KAVAD

Atlandilidu ministritekogu viimasel nõupidamisel Roomas võeti vastu Itaalias astuma ühendusse kommunistlike, liiduvabade ja erapooletute valitsustega Euroopas, et selgitada, võimalusi vähendada vägede vähenemiseks, üldiseks kokkuleppeks heanaaberlike suhete kindlustamise eesmärgil — mis kohustab hoidma kallelsetungist — ning koostöö tihendamiseks majanduslikul, kultuurilisel ja tehnilisel alal. Sedaviisi on NATO tervikuna esmakordselt algatanud aktsioonil sihiga vähendada pinevust Ida ja Lääne vahel Euroopas. Varasemad katsed selles suunas aastast 1968 alates on teatavasti olnud bilateraalset laadi. Nähtavasti on läbiräägimised USA ja N. Liidu vahel strateegiliste relvade piiramiseks, samuti kui neljaragi uuesti ülesvõetud kõnelused Berliini asjus ning Saksa liiduvabariigi läbiräägimised N. Liidu, Poola ja Ida-Saksama gas N. Liidu, Poola ja Ida-Saksamaega sidanud NATO ringkondades tekitada arvamist, et aeg on küllalt sobiv laiendamiseks.

Mis puutub NATO tähtsamasse algatusse — tema ja Varsseavipakti sõjajõududele vastastikune vähendamine — siis seisis huvitavat kombel sellele kuni viimse hetkeni vastu Prantsusmaa, olles nähtavasti arvamisel, et tegemist on tühja tuuletallamisega. Kuigi Prantsusmaa teatavasti on NATO liikmesriikide hulgast lahkunud, püüb ta Atlandilidus edasi ja ei ole ka tagasi toimmaud oma vägesid Lääne-Saksamaalt. Vahe on rohkem vormiline kui sisuline, sest kuigi Prantsuse vägede kohalolekut reguleerib erikokkulepe Saksa liiduvabariigiga, selsavad nad faktiliselt koostöös NATO teiste jõududega. Sedaviisi on loomulikult seletatav prantslaste vastuseis vastastikusele vähenemisele mõlemal pool raudeesriet, nagu see oli kõne all Atlandilidu ministritekogus. Ainult pärast pikki vaidlusi loobus Prantsusmaa oma vastuseisust tulemusega, et liidu otsus kujuneb üksmeelseks.

Teine küsimus, heanaaberlike suhete korraldamine koos mittekallaletungipakti sõlmimisega, läb Atlandilidu ministritekogus lihtsamini läbi. Seda soodustas peaaegu üldine usk Lääne-Euroopas, et N. Liidul pole agressiivseid kavatsusi, mis peaks soodustama lääne kontakte NATO-rigid usuvad näiteks küll, et risk uue sõja puhkemiseks Lähis-Idas on suur, kuid ameerika pessimism ulatab palju kaugemale. Washinton on nimelt pettunud oma suhete arendamises Moskvaga viimase aasta jooksul. N. Liidu ja USA hoinku kokkukõlastamisest Lähis-Idas küsimuses, mida president Nixon lootis, pole tegelikult asja saanud. Ameerikaste arvates võivad selle olla raskemad tagajärjed kui eurooplased tahavad uskuda. Maailmapoliitiliselt nähtuna peavad ameerikaised Nõukogude abi Egiptusele, penetreerimist araabia riikidesse ja vene laevastiku aktiivsust Vahemerel mõeldavateks ettevalmistustes Nõukogude ekspansioonile, mis sihib Türgile, Kreekale ja Jugoslaaviale ja võibolla lõpuks ka Itaaliale. Seepärast seisis USA näiteks vastu ka Norra ja Taani nõudmisele, et ameerika relvasaadetised Kreekale lõpeksid.

Seoses Nõukogude kasvava ekspansioonioluga tõusob loomulikult üles ka USA vägede probleem Euroopas. Estalgu on kindlasti teada nimult see, et nad jäävad senised piisma 7371 keskpuigani. Mis edasi juhtub, oleneb USA kongressi otsusest summade assigneerimisel ümnarguselt 300 000 ameerika sõduri ülevalpidamiseks Euroopas. Kuna too küsimus on lahtine, siis teevad NATO liikmetest üksteistkümnend maad juba ettevalmistusi, et tarbekorral võtta vastavate kuhude kandmine enestele lingimusel, et USA vagesid Euroopas ei vähendata. See on nimelt eeltingimuseks, et NATO kavad võiksid üldse paika pidada.

A K.

Eesti Päevalehe ristsõna nr. 22

Paremale: 1-A 24. juuni 2-A ründrahvas Põhja-Kaukaasias 2-H mina 3-A küla Jõgeva piirkonnas 3-E rohkema 4-A nendest 4-F mahumõõt (lühi) 4-H astatiin 5-A Türgi pealinn 5-G Hiiu maatee peakote (om. kiiine) 6 AEesti kirjanik ja ajakirjanik 7-A Paavsti kolmekordne kroon 6-G end. Eesti riigivanem 8-A usklike troost 9-A kett 9-E sõnakuulmatu (om k.) 10-A nav 10-G veod. ohutu 11-A ruteenium 11-C talisporditriist 11-G marmelaad (ingl k. jell) 12-A veeind 12-D metallist "nõõr" 13-A haldjate, pikapikkude 13-E mantrium 14 kehaosa 14-F Aleksander 15-A ilmakaar 15-D lendur 16-A suur usula 16-E firmaliik 16-G tekib keemisel 17-A nõidus (murdes) 17-F rõngas paikse timber, ka sed 18-A meie 18-D küsimus 18-G rootsi naisajakirjaniku. Wägner'i eesnimi 19-A meremuda 19-E tee, maantee.

Alla: A-1 tuntud eesti lasteraamat B-1 Eesti luuletaja (+) C-1 Eesti helilooja D-1 maantuum E-1 lehma hüüdlitsus F-1 ruumistik G-1 pärast niitmist inusesti kasvanud heh H-1 kaitutada I-1 osa näidendist D-3 teatud nationaanine organisatsioon E-4 Kalin (rootsi k.) B-5 noor naisaeest isik G-5 kirjutamisvõimetus C-6 vahtsejasugu end. Egiptuses E-7 raadius või röntgen H-7 nerv 1-7 muhaledi valmutik E-8 eesti kirjanik F-8 kui (saksa k.) B-9 suu oss H-10 veesõiduk F-11 koduloom E-12 metallist plant puitesade ühendamiseks 1-12 kohitsetu B-13 enidekuulmatud teated D-13 eesti tenori Põldi'i eesnimi G-13 planeet A-14 kiljuma C-15 laeva osa F-15 on (saksa k.) E-16 palka G-16 papagoi liik D-17 ilmaja pikse haldjas F-18 strontsium.

Lahendus 21:

Paremale: 1 ohtu 5 raps 9 inon 11 aara 12 oito 13 koi 15 aral 16 tuus 17 Paide 19 ena 20 armee 21 AEG 23 nru 24 esti 26 ala 27 Debi- 29 alati 31 eal 32 mai 33 Enter 35 sulle 37 alt 38 rns 40 kas 41 aru 43 lõuna 45 eks 47vidin 48 sun 49 atan 51 Mae 52 varn 53 arva 54 olud 55 Lahd 56 Alma.

Alla: 1 oiduma 2 hoiused 3 toits 4 UNO 5 raa 6 aare 7Prangli 8 Salam 10 roiim 13 karu 14 idee 17 jari 18 Eeva 22 geest 23 Aller 25 iimes 26 Atila 28 hat 30 sai 33 Elektra 34 ralv 35 saun 36 Erserum 37 areaal 39 soim 40 Knie 42 Uganda 44 udar 46 savi 48 sall 50 nad 52 VOA.

● Växjös ahistlusid Göran Sällström ja Viiu Noodapera.

Lenini-juubeli ääremärkmeid

Algus lk. 1

La hiahtuks ka pind, millel otseb ja vohab praegune vene uus-aristokraatia, hiahtuks ka nii magus voim.

Illitš peab aitama doktriini heida, peab aitama uue klassi võimul püsida. Nõpalju hirmu leidub Venemaal ikka et kõigi ei tuige Lenini nimen kurjasti prunkida ega seda ilmaasjata suhu võtta.

Kolmandaks, Illitsa sajane sünnipäev poli olema ka ühe väikese kõneste sõja" sõsinneks. Mitte ainult Venemaal, vaid ka teistes monarhiates. Euroopas varematel aegadel tehti "liks väikene värske soda", kui siseriigis asjad kippusid kuumaks minema. Oks kõna sõda juhtis rahva tähelepanu teisele, juhutas meeli, oli võimalus patriotismigi ohutada ja siseasjade unustamisele viia. Nagu juba üteldud, on hirmuprangude kaudu kunjad vainud kippunud ne rahvasse. Uht väikest sõda teha, et rahva tähelepanu juhtida kõrvale sisesajadest, on Venemaal praegu riiski viga kardetav. Eks Illitš jälle nõuaks rahva tähelepanu juhtida kõik temale, ermale siseasjadest ja tõhisest majandusest. Pealegi, Illitsa elupäevadest on juba nii palju aega mööda, kes enam mäletab tema vestlusi vahemiste. Saab ehk väisimaangi mõnel mõel sünnipäevatsemisele kaasa tommata. See oleks olnud Vene prestižhi tõus, mitte ainult valismaale, vaid ka kodus oma rahva jaoves.

Nõnc kõik selle Leniniga lokulemise tulemused?

Juubes neuda, nagu vanapagana seapugamise tulemused: palju kisa, vähe villa. Majandus logisch edasi, selle sõl komsatah kogu rahvas. Vietkumne nasta jooksul on vene inimese juba sõivad läbi pargitud kõikmugu propagandaga ja agitatsioonidega, et Leninga vihtlemisel pole kuigi suurt mõju. Okupeeritud maad ja satellitiidid nagu nii on kulturiliselt kõrgemal seilandasel Lenini iskukultusest.

Ning vähemaades? — Loodetud efekt jäi saavutamata. Et mõned Venemaa ees kummardajad ajalehed vaidasid mõne Leninit kiitva kirjutise ja U Thanti UNO UNESCO rutse sünnupäeva kringlit küpsetama, ei suurt mõju. Okupeeritud maad ja satellitiidid nagu nii on kulturiliselt kõrgemal seilandasel Lenini iskukultusest.

Ning vähemaades? — Loodetud efekt jäi saavutamata. Et mõned Venemaa ees kummardajad ajalehed vaidasid mõne Leninit kiitva kirjutise ja U Thanti UNO UNESCO rutse sünnupäeva kringlit küpsetama, ei suurt mõju. Okupeeritud maad ja satellitiidid nagu nii on kulturiliselt kõrgemal seilandasel Lenini iskukultusest.

Illits peab aitama doktriini heida, peab aitama uue klassi võimul püsida. Nõpalju hirmu leidub Venemaal ikka et kõigi ei tuige Lenini nimen kurjasti prunkida ega seda ilmaasjata suhu võtta.

Kolmandaks, Illitsa sajane sünnipäev poli olema ka ühe väikese kõneste sõja" sõsinneks. Mitte ainult Venemaal, vaid ka teistes monarhiates. Euroopas varematel aegadel tehti "liks väikene värske soda", kui siseriigis asjad kippusid kuumaks minema. Oks kõna sõda juhtis rahva tähelepanu teisele, juhutas meeli, oli võimalus patriotismigi ohutada ja siseasjade unustamisele viia. Nagu juba üteldud, on hirmuprangude kaudu kunjad vainud kippunud ne rahvasse. Uht väikest sõda teha, et rahva tähelepanu juhtida kõrvale sisesajadest, on Venemaal praegu riiski viga kardetav. Eks Illitš jälle nõuaks rahva tähelepanu juhtida kõik temale, ermale siseasjadest ja tõhisest majandusest. Pealegi, Illitsa elupäevadest on juba nii palju aega mööda, kes enam mäletab tema vestlusi vahemiste. Saab ehk väisimaangi mõnel mõel sünnipäevatsemisele kaasa tommata. See oleks olnud Vene prestižhi tõus, mitte ainult valismaale, vaid ka kodus oma rahva jaoves.

Ning kõik selle Leniniga lokulemise tulemused?

Juubes neuda, nagu vanapagana seapugamise tulemused: palju kisa, vähe villa. Majandus logisch edasi, selle sõl komsatah kogu rahvas. Vietkumne nasta jooksul on vene inimese juba sõivad läbi pargitud kõikmugu propagandaga ja agitatsioonidega, et Leninga vihtlemisel pole kuigi suurt mõju. Okupeeritud maad ja satellitiidid nagu nii on kulturiliselt kõrgemal seilandasel Lenini iskukultusest.

Ning vähemaades? — Loodetud efekt jäi saavutamata. Et mõned Venemaa ees kummardajad ajalehed vaidasid mõne Leninit kiitva kirjutise ja U Thanti UNO UNESCO rutse sünnupäeva kringlit küpsetama, ei

Kannatusmängud Oberammergaus Pool miljonit ettetellimist

Piiha õhtusöömaaeg aastal 1970 Oberammergaus: "Oleme vaid truud evangeeliumile". Ülevaad oberammergaulased, tõrjudes siiidistusi äritegemised . . .

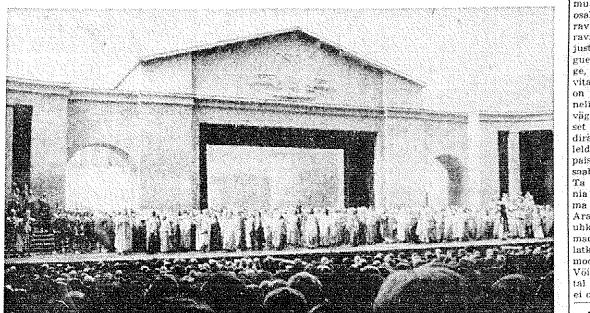

Massistseen Oberammergau kannatusmängude suureu vabaõhulava.

OBERAMMERGAU (EPL kaastööliselt) — Et tänapäeval ka Kristuse elu ja surm ristil esinevad äärina, selle näiteks on kannatusmängud Oberammergaus, kus nad toimuvad nüüd igal sellel aastal, mille arvu lõpus esineb null. Seega kestab siis mängude vaheaeg n.n. ettevalmistava ajana lihtksa aastat. Tänavu anti esietendus juba mais, ja kuni septembrikuu lõpuni antakse kokku 101 etendust. Kuni mängude alguseni müüdi selleks — ettetellimise korras — 530.000 pääsetähte. Rahuldamata jäid umbes 1,2 miljonit inimese soovid. Umbes pool külgist pääsmetest müüdi USA-s.

Pääsmete kõrval müüb Oberammergau oma külalisteke ka kõike muud. Näiteks kannatusmängude riste ja kannatusmängude sandaale. Reklaami kõneleb neist kui käsitööst ja hinnasedel näitab, et nad maksavad 28,50 marka. Suveniiri (mälestusesseme) tähenduse annab neile sisseõmmeldud kiri: "Original Passions-Sandalen".

Kuid suveniiridena esinevad ka Oberammergau nikerduskunsti tööd ja kannatusmängude peasoliste fotod. Kui neid osalisi võrdlevalt vaadata (kas fotodel või laval), siis ei pääse me mõõda ka kuriositeetist. Maria osa täitja (22-aastane kooliõpetaja Beatrix Lang) mõjub laval mitte Kristuse emana, vaid pigem Kristuse (38-aastase advokaadi dr. Helmut Fischeri) tütrena (või mõnel pealtvaatajate arvates ka õena).

Selle kuriloosumi põhjustab nõue, et Mariana võib esineda ainult neitsi. Et aleviku kõik vanemad ning keskealised naised on abielus, siis on see paratamatu, et Maria oss tõdavad noored tüdrukud.

Esietendus anti ainult aukülalistele. Nende hulka kuulus ka kardinal Döpfner Münchenist, Baieri ministripresident Alfons Goppel, seitse saksa kindralit ja 25 välisriikide saadikut Bonnist.

Peale eesli, kes toodi Kreekast, on kõik esinejad kohalikud elanikud. Nende hulka kuulub 60 peaosalist ja 700 statisti. Koori koosseisu kuulub 48 ja orkestri koosseisu 65 isikut. Elanikke külas on umbes 50000.

Mängude kroonikas kuulsate küülaliste loetelu näitab, et kannatusmängudel Oberammergaus viibisid ka Rabindranath Tagore, kindral Eisenhower, Baieri kuningas Ludvig II, Adolf Hitler, dr. Konrad Adenauer, Johore sultan, krahv Zeppelin, Henry Ford ja teised.

Kannatusmängude praegune tekst, mille autoriks kohalik küülavaimulik J. A. Daisenberger, pärineb aastast 1860, ja muusika (kompositsioonid orkestrile, koorile ja soolohäältele) aastast 1815. Selle iii kohalik kooliõpetaja Rochus Dedler.

Juudid (ja eriti American Jewish Commitee) nõuavad selle teksti muutmist, sest nende arvates esineb praegu kasulatav tekst antisemittilikuna. Kuulda on, et juba 1980. aastal võetakse kasutusele uus tekst, mis praegu ühes kiriklikus komisjonis väljatöötamisel.

Esimesed kannatusmängud korraldati (tähaks kuitust pääsemise eest) aastal 1634. Töötus nende korraldamiseks anti 27. oktoobril 1633. Aastal 1633 kerrati etendust, ja siis saadi selleet ka juba tulu — kokku 373 guldnat. Selle raha eest osteti küla tuletõrjeele kustutusprits. Aastal 1820 olid tulud juba 13 212 marka ja aastal 1960 koguni 9 miljonit marka.

Kui kõnealdakse antisemitismist siis mängude juurastaja Anton Preisinger, kes aastail 1950 ja 1960 esines Kristusena, kinnitas ajakirjanikele, et Oberammergaus ei esine ülidse minigii antisemitismi, ja kui keegi arvab seda leidvat tekstist, siis põhjustavad selle Piihlis esinevate evangeeliumide sisu, mille kannatusmängud annavad edasi töötruuna.

Igale etendusele pääseb 5600 pealtvaatajat, sest avaras saalis on 5200 istet- ja 400 seisukohta. Etendus ise kestab kuus tundi. Kristus (advokaat Fischer) ripub ristil 20 minutit. See nõuab jõudu ja vastupidavust.

Kuid see "kannatamine ja higistamine" tasub, sest mängude külalised jätavad suve jooksul Oberammergausse umbes 80 miljonit marka. Sellest saavad osa kõik küla elanikud. Müügil on ka tekstiraamatud, kokku kümnes keeles.

Meeldejäävamad tegelased Kristuse ja Maria kõrval on Juudas (kujutr Martin Wagner), Peetrus (nikerduskunstnik Hermann Hauser), Maria Magdaleena (hotellipidaja Christl Rutz) ja Pilaatus (Martin Magold), kes kui "roomlane" peseb käsi ja veeretab Kristuse surmamõõtmises siit juutidele. Oldse asetatakse lavastuses rõhk mitte Kristusele kannatusele, vaid neile meetodeile, mida kasutavad Kristuse vastased (ülempreestrid) tema jäätamiseks, vangistamiseks ja lõpuks mõrvamiseks. Selles osas rahva äsitamine (ülempreestrite poolt Kristuse vastu) kuulub Oberammergau kannatusmängude parimate stseenide hulka.

Kannatusmängudest Oberammergaus kõnelevad ka asula tänavate nimed. Näiteks Judasgasse või Am Kreuzweg. Kuulsal Oberammergau mäel — küla kõrval asuval Kofelil — rõivavad vahel madalad pilved risti: Oberammergau sümbolit. Majade seina ihustavad pühlihaleised maalid, ja kõik elanikud oskavad vähe inglise keelt. See on vajalik küülaliste tõttu, ja selleks toimuvad mängude vahejal kursused.

Proovid enne esietendust kestavad (kaks aastat. Kuid osaliste tasud on siiski väikesed. Näiteks said peaosalised 1960. aastal — igaüks — 7000 marka ja kõrvalosalised 1700 marka. Peamise mõõgartiklina esinevad puunikerduskunsti tööd, sest 5000-st oberammergaulasest on 500 nikerduskunstnikud.

Kannatusmängude staabina esineb kannatusmängude büroo, kus töötab pidevalt 25 ametnikku. Teatri remondiks kulutati tänavu 5,2 miljonit marka. Oldse tõusevad kannatusmängude kulud üle 18 miljoni marga. Mängude filmimine ja fotografeerimine kuulub keelu alla.

Lava tausta moodustab tavaline loodus. Kohalik bürgermeister Zwinkütles Oberammergau kannatusmängude tuleviku kohta, et "need mängud jäävad püsima nii kauaks kui püsib kristlus. Nad elasid üle kõik sõjasjad, kõik nälja-aastad, poliitilise tsensuuri, okupatsiooni, usulise tagakiusamise ja kõik majandushäda katastroofid.

Ainuiiki küesoleval sajandil vanfasid neid mänge enam kui kolm miljonit inimest. Neile — ja ka kõigile mittekristlasile — olid need mängud elamuseks, mida ei unustata. Kuid nad on seda ka meile, sakslastele, sest need mängud kõnelevad meile — ja eriti nüüd, kui murtakse lepinguid — truudusest töotusele, mille andsid meie esivanemad 17. sajandil".

Lte

Kerenski: Probleemid Eestis aitasid mind

NEW YORK (VES) — New wYorgis Piiha Serafimi ortodoksikirikus toimus revolutsioonieagse Veneman peaministri Aleksander Kerenski matusetalitus, mida teostas end. Tallinna Kopli koguduse valmulik, ülempreester Aleksander Kisselev, kes Eesti venelasena hästi valdab ka eesti keelt. Kerenski põrm toimetati hiljem matmiseks Inglismaale, kus töötavad tema kaks poega, kelledest üks, Oleg Kerenski oli saabunud New Yorki.

Kerenski kuulus Piiha Serafimi kogudusse liikmete hulka ja Eestist pärinev preester koos abikaasaga kuuluvad tema isikliikku sõpruiskonda. Nagu proua Kisselev jutustab meile lehele, on neil Kerenskiga olnud korduvalt kõnelusi ka Eesti kohta. Kerenski on seejuures kinnitanud, et ta oma isiklikuile tuivustamisele ja mõne tegemisele Venemaal, mis ta tõstis peaministri rõhuk, võlgneb tänu just Eestile.

Nimelt oli Kerenski 1905. a. sündmuste aegu Petersburgi tunnitud advokaadiks. Tema kuulsus aga kasvas, kui ta 1905. a. revolutsioonieagade järelmina võitis endale eesti töösperagade kaitse saksa soost mõisnike vastu. Kes neid, talupoegi, siiidistasid mõisate põletamises. Kerenski on märkinud, et just see protsess, mis leidis ulatusliku kirjeldamise tolleaegses venе ajakirjanduses, tõi temale pöördelise kuulsuse. Sellesama protsessi märkis ära ka NY Times, tunes Kerenski surma puhul üsna ulatusliikult ära tema elukäigu.

Kerenski matusest võtiis osa üle 300 vene seltskonna esindaja, tema ameerika sõpru, ajakirjanduse, randio ja TV esindajaid.

Kadunu põrm toimetati 15. juunil Kennedy lennuväljale, kust see lennuteel viidi Londoni. Ta maeti Londoni ühele kalmistule teisipäeval keskpäeval, valkselt ja teeremoonlasta.

Pr. Kesselev märkis meie lehele, et A. Kerenski viimased eluaastad polnud kerged, kuna ta kaotas nõgemisvõime ja pärast ka kuulmise. Ta elas mrs. Helen Simpsoni majas, New Yorgis, kus temple oli antud tasuta kuustuba üks majakord. Mrs. H. Simpson, omaaegse USA senatori lesk ja majandusliikult jõukal järjel olev isik, oligi see, kes A. Kerenski viimasel ajal kõige lähemal ka ühiskondlikuiis ülesannetes nagu tahtes mõista anda, et see on midagi toredat, et sa oled olemas. Ta lihtsalt ei saa teisiiti, ta loomus on niisugune. Mõnel kolm hobust on seotud maantee äärde puu alla, et neil oleks pisut varju hõõguva päikese eest, ja ma arvan, et nad ehamuse ajast tukuvad. Hobused tunduvad teelle pisut kõhnad ja väikesed ja unised, aga arvatavasti on nad osavad mägedes liikuma ja on poluse ning tõusrajapõi kes saja peseeta eest teevad ratsutamistuuri mägedesse. Tuur kestab tund aega ja Mignel ratsutab ise ees. Ma arvan, et ta tunneb end vabana ja rõkkana, sest tal on kolm hobust ja ta on iseoma peremees. Ei inimgit sundi mõna kuhagi kindlaks kells-ajaks, teha tõdnii ja ni mitu tundi, et teenida just nõipalju raha. Ometi magab ta kella kahest vileni oma hobuste kõrval murul, kaabu näol, sest siis on oh-ligatorne siesta ja sellest ei saa loobuda, see kuulub siinsete olemasolu tingimuste juurde.

Õhtul nõnen Mignelli Bodegas veini joomas, kaabu veidi rohkem kuklasse lükatud ja sigaarett sõrmede vahel. Teises kões on tal midagi mis näeb välja nagu jalapõkkume tükk rohelist pesunõori ja mis ka hõõgub ja mille otsas ta oma sigaretiga vahetevahel mõne mahvi tõmbab. Ma ei tea mis see on, kuid keegi teine ei pöörra sellele mingit tähelepanu. Jan — Bodega on lihtne veinipood, vaadid on otse seina müüritud ja nende kraanidest lastakse leti ees seisjatele klaasidesse kas Malagat, Muscatelli, Mintri või mõngi muud — kõim peseetat klassitaie. Ja see on väga odav, aga ka klass on väike, nagu paras napsklaas ja seeõttu on serveerijatel kõire, nad lihtsalt täidavad pidevalt klaase ja paneval neid letile, kui seda enam ei taheta, siis tuleb kõhe keegi teine caballero, kes selle tühjaks joob.

Mignel vaidleb kellegi lühedase ja paljapõõse mehega, nad räägivad nagu tõlitsemise moodi ja sõestikulerivad õgedasti, kuid see on lihtsalt nende viis mõtteid vahetada. Tõenäoliselt arutatakse praegu Mehhiko toimuvat jalgpalliviõistlust aga võõbula arutatakse ka järgmisel pühapäeval peetavat härjavõitlust. Lõpuks nad lahkuvad ja ma kuijutlen, et nad jooval kuskil kruusitäie sangrii-st, mis on hispaanlaste rahvusliik jook ja väga hea, ja lõpuks soovad ehk veel paellat mis on ka hispaanlaste rahvusliik toit, kuid vähem hea, kuid mida vähemalt enneharimiste mõttes siiski igaüks peaks proovima.

Homme hommikul on Miguel kindlasti oma valge, hallt ja pruunt hobusega selle veidi nõrbunud lehtedega pun sõi ja mõnestab ning lehvitab mõõdunvõtele naistele.

EKS

Hispaania palet otsimas

MALAGA (EPL) — Kauguses sinetavad mäeahelikud. Lähemal kasvab kidur taimestik pooleks igatsorti kaktustega. Hallid ja punased pinnaseiaigud, sekka madalaid ja tihedaisti kokkuehitiet valgekahjutjud kivimulised lapsed. Kas see on Hispaania?

Või on Hispaania roomiaste ehitatud vahitornid ja aktvadektid, seitsesada aastat kestnud araabiaeg ingvõim ja jäljed sellest ehituste, käsitöö-kultuse, muusikas esinevate meloodiate ja nägudes nähtava veresegamise näol? Või on Hispaania siesta ja corrida, Napoleoni vallutusretsed ja viimane õnnetu kodusõda?

Või on Hispaania hoopis Cervantes, Lopez de Vega, Garcia Lorca, Bunuel, da Falla, Velasguez, El Greco, Murillo, Goya, Salvador Dali, Gonzales ja Picasso? Kas on Hispaania see, mida me temast teame, või arvame teadvat, mida maletame, oleme kuulnud ja lugenud? Võibolla on igaühel oma Hispaania — ja mõnikuhaksin avastada oma Hispaaniat, ja hoopis loobuda katsest mõista seda maad ja rahvast tema poliitilises, sotsiaalses, kultuurises ja inimlikus struktuuris.

Ma teen ju, et on olnud palju hispaanlasi, kelle töö ja looming on muutunud kogu inimkonna kultuuri osaks ja on seda pohuti vaga mõõtravolt suunanud ja mõjutanud, kuid ravalt suunanud ja mõjutanud, kuid just nüüd tahaksin ma mõtleda Miguelli ülle, kel on kolm hobust valge, hall ja pruun — ja kes neid suvitajaile ratsutamiseks ürrib. Mignel on keskmist kasvu mees, nii umbes neliküimmend aastat vana ja ta näeb väga tore välja. Ta kannab laiasõrset musta kaabut, kuelas musta sõidiriitkut, halli särki hoiab ta pooleldi lahti, nii et oliivpruun rind paistab, jalas tumedad püksid ning saabaste küljes vilkesed kannused. Ta võiks väga hästi olla ka hispaania cow-boy kui neid siin oleks aga ma olen ta omas mõttes ristinud Araabiaeks kuna ta erilisett sirge ja uhke hoiak ja mustalt polevad silmad ning veidi julm näeline kõllatki kenade näojoontega kuidagimoodi meenutavad berberi nomaade. Võibolla ongi ta araablane, või on tal vähemalt annus araabia verd. Ma ei ole seda küsinud.

Mignelli hobused.

Mignel naerstab igale naisele ning teeb isemoodi käeliigutuse nagu tahtes mõista anda, et see on midagi toredat, et sa oled olemas. Ta lihtsalt ei saa teisiiti, ta loomus on niisugune. Mignelli kolm hobust on seotud maantee äärde puu alla, et neil oleks pisut varju hõõguva päikese eest, ja ma arvan, et nad ehamuse ajast tukuvad. Hobused tunduvad teelle pisut kõhnad ja väikesed ja unised, aga arvatavasti on nad osavad mägedes liikuma ja on poluse ning tõusrajapõi kes saja peseeta eest teevad ratsutamistuuri mägedesse. Tuur kestab tund aega ja Mignel ratsutab ise ees. Ma arvan, et ta tunneb end vabana ja rõkkana, sest tal on kolm hobust ja ta on iseoma peremees. Ei inimgit sundi mõna kuhagi kindlaks kells-ajaks, teha tõdnii ja ni mitu tundi, et teenida just nõipalju raha. Ometi magab ta kella kahest vileni oma hobuste kõrval murul, kaabu näol, sest siis on oh-

Toronto Peetri kirik saab uue kogudusehoone

Toronto (EPL) Möödunud nädalal, nimelt neljapäeval, 3. juunil algas Toronto eestlastel järjekordne suurem ehitusprojekti teostamine. Juba kauemat aega päevakorral olnud Peetri kogudus praeguse kogudusmaja lammutamisega, mis asub kiriku põhjapoolsel küljel Koenhamloni tänaval, jõuti nimetatud päevaga nii kaugele, et lähemetel nädalatel võidakse alustada une kahekorruselise kogudusmaja ehitustöödega.

Paralleelselt sellega alustatakse kiriku kõrvale, Mount Pleasant Roadi ääres 90-jala kõrguse raudbetoonist eraldiseisva kiriku torni ehitusega. Kogu projekti ühe maksmaga 500 000 kroonil. Juurdeehituse ja keltaromi plaanid valmistas arhitekt Ant Elken.

Peetri kogudues pooli küimasolevad ehitused viib läbi Fairwin Constr. Company, kes vähempakkumist ei võitis tööpakkumise eest ja tõnu $ 100 000 — summaga. Kokkuleppe-kohaselt pidi ettevõtja tõodega alustama 1. juunil, kuid tehnilistel takistustel sai sellega alustada kaks päeva hiljem. Lepingu alusel peab kogu ehitustöö lõppema 30. septembriks misjärele kogudusmaja ja keltaromi pidulik ennistamine võib toimuda oktoobrikuu lõpul.

Ehituseie tulev kogudusemaja tõeb kahe-korruselise ja kelles on ette nähtud õpetaja ametrum, abiõpetaja korter noorte koosvibimise ruum jne. Juurdeehitus on ühenduses praeguse kiriku ja selle kõrvalrunnidega, kujunnes selle tellised hangiti USA-st, nimelt Pensylvaniast. Need on täpselt samasugused, nagu kiriku tellised. Neid polnud võmalik kohapealt saada.

Mis puutub kiriku eraldiseisvasse tornisse, siis tuleb see üle 90 jala kõrge, kujutades enesest kahe T-kujulist raudbetoonist sammast, millega on seoses puust rist. Torni tipus on elektroonilinde kirikukell. mis esmakordselt helisebehituspro jekti pidulikul ennistamisel-avamisel, s.o. oktoobrikuu lõpul. Nagu juba märgitud, toimub kirikutorni ehitamine samaaegselt kogudusmaja ehitamisega. Kirikutorni ehitus on mõnevõrra odavam ja lihtsam sellest tu, et vajalik alusmüür massiivseks torniks rajati juba siis, mil kiriku ehitamine käisi oli.

Need, kes arhitekt Ants Elkeni ehituisprojektidega lähemalt tutvunud, kinnitavad küismõleva projektki teostamisel, et Peetri kirik saab juurdeehitusega ja kellatorniga renskile võimaldas elamie New Yorgis aegadel, mil ta oli siin. Oia ajast veetis ta oma poegade juures Londonis. Mrs. Simpson viibis ka kadunu matusetenenistusel.

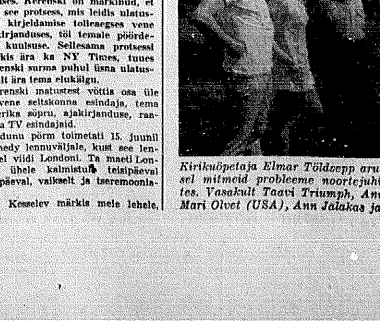

Kirikuõpetaja Elmar Tõldsepp arutamas Tofta noortekursusel mitmeid probleeme noortejuhidega kiriklikkes küsimustes, Vasakult Taavi Triumph, Ann Blunt, Elmar Tõldsepp, Mari Olvet (USA), Ann Jalakas ja pr. Pärming (USA).

Kerenski surma ei mainitud vene lehtedes

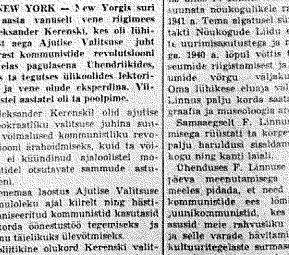

Aleksander Kerenski

NEW YORK — New Yorgis suri 88 aasta vanuseli vene riigimees Aleksander Kerenski, kes oli lühikest aega Ajutise Valitsuse juht pärast kommunistide revolutsiooni ja elas pagulasena Ühendriikides, kus ta tegutses ülikoolides lektorina ja vene ühede eksperdina. Viimastel aastatel oli ta peolpimc.

Aleksander Kerenskil oli ajutise demokraatliku valitsuse juhina suured voimalused kommunistiliku revolutsiooni ärahoidmiseks, kuid ta võimed ei küündinud ajalooliste momentide otsutavate sammude astumiseni.

Venemaa laostus Ajutise Valitsuse võimuloleku ajal kõhnlt ning hästiorganiseeritud kommunistid kasutasid olukorda ära ennetusiõ tegemiseks ja võimu täielikuks ülevõtmiseks.

Poliitikine olukord Kerenski valitsuse ajal oli nõvõrd laostunud, et Lenin ise pärast kommunistiikku revolutsiooni avameiselt tunnistas: Võim lebas tänaval — meil tarvitses seda siult üles korjata!

N. Liidu ajalehed ei avaldanud Kerenski surma puhul ühtegi märkust ning ignoreesid täielikult nende kes pärast veebruarirevolutsiooni Ajutise Valitsuse kohtumiistrina vabastas Siberist 2000 poliitilist vangi, nende hulgas Jossif Stalini.

Lühiteated Ameerikast

● **Senati postiasjade komitee esimees senator Gale McGee selgitas, et novembrikuus toimuvad valimised on liig lähedasi selleks, et kõrgendada posttariifi, muuseas 1. klassi posti kirja tariifi praeguselt 6 cendilt 8 cendile.**

● **President Richard Nixon nimetas enda eriskoralisiseks saadikuks Vatikani tuntud diplomaadi Henry Cabot Lodge, kes kirikliku kuuluvuse poolest on episkopaalline. Alalise saatkonna asutamist Vatikanis on senii takistanud peamiselt USA protestantlike kirikute vastuseis.**

● **Valge Maja tühistas majutamise ja linnade arendamise ministeeriumi plaani nute linnade ehitamiseks mis pidi veel sel aastal Kongressile esitatama. Põhjus: suurte summade väljaandmine suurendaks inflatsiooni.**

USA-vangide kirjad kinni

MONTREAL — Kanada ametivõimud konfiskeerisid kolmelt naiselt, kes kuuluvad Vuoti Internatsional Party koosseisu ja kannavad Viet Kongi rõivaid, 145 Ühendriikide sõjavangide kirja.

Kirjad olid saadetud Põhja-Vietnamis kõnnud naistega siinsele kontinendile. Kirjad kavatsetakse avamaalt tagasi saata Põhja-Vietnami. Üks Põhja-Vietnamis kõnnud naistest on Ühendriikide noorte üleskihutaja Jerry Rubini abikaasa.

Uus eesti advokaat

Rootsi advokatuuri (Sveriges advokatsomfund) uneks liikmeks ja advokaadiks on vastu võetud jur. kndad. Toivo Smit Uddevallast.

Toivo Smit on seega teine eestlane, kes on vastu võetud Rootsi advokatuuri — esimene oli Ervin Pant Stockholmis. Toivo Smit kuulub Alingsási eestlaste hulka — seal elavad ta vanemad. Pärast ülikooliõpingut lõpetamist oli ta kaks ja pool aastat kohtumeti kandidaadiks, töötas siis advokaadibüroos Gävles ja tuli mõne aja eest Uddevallasse osaühikuks ühe advokaadibüroose.

● **Gotlandil Visbys ühellusil Jaak Linkhorst ja Anita Nording. Tehnoloog Jaak Linkhorst on konsul Aleksel Linkhorsti ja tema abikaasa Malmu poeg. Prunt on tekstiilõpetaja ja tõvõilina. Kles Nordingi ja tema abikaasa Sonja tütar.**

● **New Yorgis ristiti Kaia (n-na Palgi) ja Avo Koorti poeg Robert Andrew. Lapse isa on ehitusinsener ja ema kõrgemat hariduse.**

● **Fort Lauderdale'is Floridas tähistas 75-ndat sünnipäeva kolonel Nigul Ermaste.**

Oskar Lillendal: MEENUTAKSE MVD TERRORI OHVREID

Okup. Eesti Teaduste Akadeemia ja NSV Kirjanike Liidu hääkkandja "Keel ja Kirjandus" k.a. maikuu numbris pühendab V. Kalits lühidalt kokkuvõtlku mälestuskirjutuse meie omarühlusaegse Eesti Rahva Muuseumi direktori, rahvusvaheliselt tuntud etnoloogi ja ülikooli õppejõu Ferdinand Linnuse 75 a. sünnipäeva puhul.

Mälestuskirjutus on F. Linnuse teeneid ja ta erilist tähelepanu leidnud teadusliikuiis ja nurimusi ja saavutusi hinday. Ülilooliises osas on märgitud, et F. L. (endise nimega Leinbock), on sündinud Viljandimaal Iõidaja vallas 20. mail 1895. a., kuna surmaajaks on märgitud lõnisell 1942 a. F. L. Hukkamisepaiga ja -aja kohta peaksid leiduma andmed NKVD, hiiisema MVD tõhututes arhiivides.

Meie kõrgelt kvalifitseeritud teadlase, uurija ja etnoloogi arreteerimise ja teadmatuse kõdumiie taga näed sellised kuiselised resturid, nagu Haberman ja Max Laosson ja teadaolevalt veel üks tolleaegne Tartu ülikooli õppejõud, kelle poolt reedelste nimistuiise kuulus ka Tartu ülikooli ajaloolaste, juhtaja Friedrich Puksoo (end. Puksov), kes kaua aega viibis Siberis orjalaagreis ja alles mõni aeg tagasi kodumaale naasnult hiljuti surl.

Peale nende kahe celinmetatu veel mõned Tartu ülikooli õppejõud.

Seda kõike teades on jälestusteklay lugeda V. Kalitsa kirjutuse lõpposa:

"Eesti Rahva Muuseumi direktoriiis aitas F. Linnus eesti etnograafiat ajunasta nõukogulikele radadele 1940-1941 a. Tema signatuusi süvendati kohtaki Nõukogude Liidu etnograafilisiis uurimisasutustes ja muuseumidesa. 1940 a. lõpul võttis ta oma muuseumide riigistamisel ja sue muuseumide võrgu valjakujundamisest. Oma lühikese elunja vaiiel aastil F. Linnus paiju korda saada eesti etnograafia ja museoloogia arendamisel."

Samaaegselt F. Linnuse arreteerimisega riiistati ta kõrgeväärtusiik ja paiju haruldusi sisaldanud raamatukogu ning kanti laiali.

Ühenduses F. Linnuse 75 a. sünnipäeva meenutamisega on kohane meeles pidada, et need olid venekommunistide ees lõmitavad eesti juunikommunistid, kes esimesena andsid meie rahvusliku omakultuuri ja selle varade hävitamiele ja meie kultuuritegelaste surmaasatmiele ja kes sõgavalt kummardasid kõige selle ees, mis Kremliist eesti rahvale kaela saadeti — eesti rahva kirjaoskamatuse likvideerijad kaasa arvatud . . .

Nüüd tehakse hukkunud F. Linnusest "progressiivne teadlane", kes aidanud "eesti etnograafiat suunata nõukogulikele radadele". Siberis orjalaagris näiga surnud Hugo Raudseppa näiden leid mängitakse jällegi. Fr. Tugiss võib jälle kirjutada ja Tuudor Vettikut näidatakse jälle lauljatele.

Seda kõike viit sellepärast, et "Nõukogude Liidus pole midagi väärtuslikumat, kui inimene. . . "

V. Kalitsa poolt edasiantud F.Linnuse elulugu on meenki loigus vaiiv, nagu see vääris märkimist ka tema hukkumise asjaolude mainimisel. Olgu laiemalt teadmiseks märgitud, et Ferdinand Linnus mobiliseeriti 1917 a., Esimese Maailmasõja ajal, tsaari-vene armeesse, kus lõpeses linnikekooli lipnikuna. Järgnevalt võttis ta osa Eesti Vabadussõjast, kust naasis leitnandiks ühendatuna a vääristatuna Vabadusristi II/3-ga.

Samas "Keel ja Kirjandus" numbris on Hans Kruusi peatükk mälestusi 1915-1916 aastast: "Ajakirja "Vaba Sõna" toimetamas". H. K. on oma ülemviiki leptrnust, kirjutust, seltskondlikke ja ühiskondlikke kuluvuse ja oma huvikaaslasi kirjeldades oskanud väga kenasti oma selleaegse arengulisel aspiratsioonil "ümber vormistada". juba Esimese Maailmasõja algupäevil leiame Hans Kruusi küpse kommunistiiku dielektikuna, kellele kõik on juba vähekodanlike, taguriine ja mittekõlladasti progressiivne.

Poliitilise renegaadina pole Hans Kruus kunagi mõõgi vii kedagi pühaks vii eetilistesse normidesse paigutatavaks pidanud. Kuna ta vist poolsõõrdi ei mõõgi kahetsenud ega hõõnenud, siis on selletõttu ka sõõgu tema sule all muutunud päris tavalisels turukuubaks, mille hind tõna rubla ja viiskümmend kopikat kile ja homme kaksküümnekopikat. Ja pikat, kuna Hans Kruus sõõoo hind on sõõtuv kapitalistliikus maailmas ja kaubanduses harrastatavatest nõudmise ja pakkumise suhetest.

SIIT JA TEALT

● **Djursholmi kabelis laulatas õp. Konrad Veem Miiki Marandi ja Kersin Margareta Akermani, Peipmees on jur. kand. Johan Marandi ja tema abikaasa Lehte, n-na Gärtner, poeg, prundi vanemad on pangadir. Curt Akermani ja tema abikaasa Karin.**

● **Inglismaal, Hollandil ja Belgial külastas Westinghouse Electric Corporationi ülesandel mag. Elmo Pikajaan New Yorgist.**

Mandarinjämmer

Valutgången i Storbritannien har framkallat en besynnerlig debatt här hemma i Sverige. Faran för ett regimskifte är överhängande, hojtade den socialdemokratiske partisekreteraren Sten Anderson. Dagens Nyheter lugnade. Den rådade upp ett antal goda skäl för ett byte av regering. Men, se lusten att pröva något nytt och få till stånd en växling vid makten är inte densamma hos oss som i England. Här sitter mandarinerna i orubbat bo, menade DN.

Då kom sanningssökaren Aftonbladet i spel. DN försöker bara lurea, får man veta. Dess listiga tanke är att invagga de socialdemokratiska sympatisörerna i en falsk säkerhet. Det finns en risk för att det går åt helvete, försäkrar bladet, i känslan av att situationen kräver mer än vad den politiska normalprosan kan prestera. Och den något snärjiga leden till Aftonbladets upphetsade slutsats är att en lugn valrörelse kan föra med sig att en del väljare, som sympatiserar med den socialdemokratiska regeringen så till den grad att de vill protestera mot den i valet, gör det genom att stanna hemma.

En förlängning av denna diskussion blir ganska konstig. Skall vi nu också gå till val på frågan hur folk tänker rösta eller låta bli att rösta? Av typen "gör er inte till, ni vinner i alla fall!" turnerat med "Änej, den gubben går inte, vi håller på att förlora — hjälp!" Man bör nog inte underskatta väljarnas sinne för det komiska.

Hur vore det om man i stället enkelt konstaterade att ett val alltid är ett osäkert arrangemang för alla de partier som ställer upp i det och ber om väljarnas förtroende? De svenska mandarinerna skulle inte ha suttit i orubbat bo om vi tidigare hade haft vad vi nu får — ett valsätt och en "riksdagsordning" som innebär att folkviljan slår igenom utan uppbromsning. Då hade vi under efterkrigstiden säkert fått se växlingar vid regeringsansvaret och utan svårighet upptäckt att det är en naturlig sak i en demokrati.

När vi nu har gjort oss av med den fördröjningsmekanism, som en gång installerades i den uttryckliga avsikten att motverka utslagen i väljaropinionen, så blir följden givetvis att våra regeringar i framtiden kommer att sitta lösare än förut. Det är förvisso inget hot mot världsordningen. Det är en sonkommen — och för socialdemokraternas del motsträvig — anpassning till en modern syn på hur demokratin bör fungera. Valhandlingen skall gälla. Den skall inte kunna paceras.

Under 70-talet och framöver kan vi därför räkna med att väljarna då och då tar fasta på de ökade möjligheterna att få effekt av sin politiska meningsyttring — genom att flytta på en regering och öppna för en ny. Det är då inte ett uppror mot en överhet, som suttit in sig i några egna rättigheter. Väljarna gör helt enkelt bruk av sin suveränitet.

Inför valpremiären med den nya riksdagen vore det bra om socialdemokraterna lade av det gamla slitna jämmerropet "Om tänker störta oss!" Det handlar inte om någon kunglig envåldshärskare som hotas av oansvariga rebeller, utan om ett val mellan skilda politiska meningsriktningar och program.

Den naturliga väljarreaktionen inför det aktuella stähejet — med anklagelser för bruk av filttoffror, med björnar som sussar eller sussas och med en partisekreterare som leker Hesa Fredrik — kan inte bli annat än löje blandat med en viss irritation. Vi har val om tre månader. Lägg fram vad ni i sak har på hjärtat! Berätta hur ni anser att samhället skall skötas, redovisa vad ni tänker uträtta, svara rakt på den kritik ni får! Sedan skall vi säga vårt. När rösterna är räknade vet ni besked! Ungefär så resonerar säkert många människor när de bevittnar rörelser som nu försöks i de politiska trapetserna.

Ett regeringsparti som flyr från sakdebatten och försöker övertyga väljarna om att det ligger förskräckligt illa till kan mycket väl komma att få erfara att det gör just det. I synnerhet om dess medtävlare envist håller sig till det som valet handlar om — sakfrågorna.

Nordiskt samarbete i miljöfrågor

"Flera goda skäl talar för att de nordiska länderna samfällt tar sig an viktiga miljöfrågor" säger docent Hans Palmstierna, sekreterare i Miljövårdsföreningen. "En självklar drivkraft ligger i det förhållandet att länderna har gemensamma natur- och vattenområden. Långt uppe i norr har vi Europas sista egentliga vildmark, vars bevarande är en angelägenhet för hela region en. Det nordiska viltet rör sig fritt över våra riksgränser. Flyttfåglarnas häckningsplatser är nordiska. Bevaras de inte påverkas hela norra Europas fågelvärld".

Docent
HANS PALMSTIERNA
har intervjuats av förste sekreterare Åke Landqvist i Föreningen Norden om sin syn på Norden och miljövården. "Vi kan mycket väl få ett renare samhälle utan ökat skattetryck om vi prioriterar kostnaden för miljövården i förhållande till andra samhällsinvesteringar, säger docent Palmstierna bl. a. i vidstående artikel.

"Det som i dag händer med våra nordiska grännvatten Västerhavet, Öresund och Östersjön är inte en specifikt svensk, finländsk, dansk eller norsk problematik", fortsätter docent Palmstierna. "De kommunala utsläppen och industrins utsläpp av uppvärmt vatten leder till negativa förändringar även för grannstaterna. Vinden och strömmarna ser till att oljeutsläpp från stora fartyg driver med flera länders stränder och ödelägger fritidsvitet. Även här finns det utrymme för nordiska åtgärder".

Hur skiljer sig problematiken mellan Västerhavet och Östersjön?

"I princip är det ingen skillnad: utsläppen av orent eller bristfälligt rent avfall får i båda fallen negativa effekter på vattnets konsistens. Men Östersjöns karaktär av slutet innanhav medför att försämringen där går snabbare än i Västerhavet. Det stagnerade djuvpottet leder till dålig vattenomsättning och stark skiktning av olika vattenlagar. Vi bor komma ihåg att det tar 30 år för en vattendroppe från Happaranda att förflytta sig till Köpenhamn."

Den nordiska aspekten kommer också in när det gäller luftföroreningar, menar Palmstierna. "Industrins luftföroreningar förflyttar sig med vindarna oberoende av riksgränserna. Samtidigt kommer smuts från kontinentens stora industricentra och spöder på den redan förorenade nordiska luften."

● **GEMENSAM SATSNING**

Sambandet mellan Europa och Norden när det gäller föroreningssituationen understryks också av att havsströmmarna från Nordsjökusten kommer in i Västerhavet. Här finns plats för samnordiska insatser: "Dels måste de nordiska länderna gemensamt satsa på förbättrade metoder för luft- och vattenrening, vidare bör de på samlad front ta upp problemen med ansvariga myndigheter på kontinenten. En radikal förbättring av föroreningssituationen i Norden skulle ju te sig meningslös om vi samtidigt utsätta för en tilltagande nedsmutsning söderifrån".

Det är också starkt angeläget att vi i Norden kommer tillrätta med industrigifterna", fortsätter docent Palmstierna. "Vi måste här gå fram på tre fronter, för det första genom en förbättrad processteknik inom industrierna själva, vidare genom att vissa produkter med giftinnehåll över huvud taget slutar tillverkas. Sist men inte minst genom att vi i ökad utsträckning satsar på s k konverteringscentral av typ SAKAR. SAKAR-anläggningar skulle mycket väl kunna göras gemensamma för flera nordiska länder t ex i gränsbygderna".

Fler och fler nordbor tycks i dag vaskna upp inför hotet mot miljön samtidigt som debatten nu pågått så länge att tiden är inn eför radikala åtgärder. Vi ställer frågan till docent Palmstierna: är gemene man beredd att betala priset för en renare miljö?

● **SKATTEBETALAREN TAR ÖKADE KOSTNADER**

"Svaret är obetingat ja. Vi har flera ganska färska opinionsundersökningar från både Danmark och Sverige som visar att den enskilde skattebetalaren är beredd att ta ökade kostnader för detta. Men tråkigt nog är det ganska svårt att göra det. Vi kan mycket väl få ett renare samhälle utan ökat skattetryck helt enkelt genom att vi börjar prioritera miljövården högre än vi nu gör i förhållande till andra i och för sig angelägna samhällsinvesteringar. Ett exempel: en nordisk stad som ser den närliggande sjön hotas av nedsmutsning som snabbt leder till irreparabel skada kan mycket väl f ö r s t satsa på ett reningsverk och sedan, när väl sjön räddats, eventuellt börja investera i prestigebetonade byggen och liknande. Mycket tyder på att den enskilde i dag är beredd att politiskt stödja en omprioritering av det slag jag här skisserar".

Föreningen Norden föreslog för en tid sedan att ett nordiskt miljövårdsinstitut borde inrättas i Göteborg med uppgift att utföra samnordisk forskning på miljövårdsområdet men också att ta upp den sociala sidan av frågan genom studier av hur individen upplever miljöhotet.

Palmstierna:

"Alla länderna har ett starkt intresse av att undvika dubblerad forskning. Varje land kan genom sin speciella erfarenhet dra sitt strå till stacken och därmed bidra till att den samlade nordiska erfarenheten ökar snabbare. Idén om ett särskilt institut för miljövårdsfrågor är kanske bra. Man kunde kanske göra en mjukstart med en insamling av data över hur nordiska kommuner i dag tacklar miljöfrågan. En sådan internordisk kommunal datainsamling med erfarenhetsutbyte skulle bli värdefull för att skapa ett så stort utbud som möjligt av konstruktiva lösningar på skilda miljöfrågor. Det är viktigt att nordiska kommunalmän får tillgång till olika modeller och finansieringsvägar när de planerar sina reningsprogram."

TURISMEN NY STORINDUSTRI USA LOCKAR FLER BESÖKARE

Turismen har blivit storindustri och den svarar indirekt för produktion av mer varor och tjänster än någon annan näringsgren. Tack vare bättre och snabbare kommunikationer lanseras nu mer än 90 proc av jordens yta som något slag av turistattraktion och över 100 länders regeringar försöker locka till sig den alltmer växande skaran av resenärer. I Förenta staterna är turismen den tredje största faktorn i landets ekonomi och den snabbast expanderande näringsgrenen. Den räknas också som en av de största inkomstkällorna i nästa alla de 50 delstaterna.

Om man undantar strömmen av resande från Canada och Mexico besöktes USA under fjolåret av drygt två miljoner turister eller personer på affärsresa, en ökning med 11,7 proc jämfört med 1968. Dessa tillsammans med besökare från Canada och Mexico ha spenderat ca 2,3 miljarder dollar i landet, en ökning med 15,9 proc jämfört med 1968. De amerikanska resenärernas utlägg utomlands beräknas emellertid också ha ökat under 1969 — med 11,9 proc från 3,9 till 4,3 miljarder dollar — varför underskottet blev strax över två miljarder dollar, en ökning med 7,6 proc från 1968.

Av de länder utanför den nordamerikanska kontinenten som 1969 sände turister eller affärsresande till USA toppar Storbritannien med 281 203 personer och Västtyskland med 151 543 följda av Japan, Bahamas, Frankrike och Italien. Sverige kommer ganska högt upp på listan med sina 32 720 amerikafarare. Dessa spenderar ca 60 milj dollar i landet. Det är ung 3,9 proc av de ca två miljarder dollar som svenska resenärer under fjolåret spenderade utomlands.

Ökningen av turismen i USA tillskrivs i hög grad det effektiva samarbetet mellan tre stora intresserade grupper — den federala förvaltningen, delstatsmyndigheterna och alla sektorer inom landets ekonomi som direkt eller indirekt berörs av turismen.

På det federala planet svarar U S Travel Service (USTS), ett organ inom handelsdepartementet, för turistfrämjandet. USTS upprättades 1961 och har sitt huvudkontor i Washington med filialer i London, Paris, Frankfurt, Tokyo, Sydney, Sao Paulo och Mexico City. En av de viktigaste insatser som USTS gjort har varit att förmå den privata amerikanska turistfrafikindustrin att ge utländska besökare rabatt på vissa (flyg-, järn- och busslinjeliljer, på hilhyrning och på några av de bästa hotellen och motellen i landet. Sedan den 1 april kan t ex en utländsk besökare färdas enkel resa med järnväg mellan två platser i landet för 75 proc av ordinarie pris.

Delstatsmyndigheternas insatser för turistnäringen koncentreras oftast kring publicering av pråkostade och färgranna broschyrer som skall locka turister från sndra delstater och utlande och besöka den egna delstaten och dess attraktioner. Som exempe kan nämnas att Virginia State Travel Service, d v s delstaten Virginias motevarighet till USTS, gett ut tre olika broschyrer som sammanlagt nämner 300 intressanta platser i delstaten samt 95 turistevenemang i sammanlagt 46 kommuner under 1970. På det lokala planet, i städer och samhällen, gör myndigheterna ofta stora insatser för att förbättra villkoren för turismen. I Miami Beach i Florida har stadens utirstrafikförbund uppmanat invånarna att avsätta en del av sin fritid till att fungera som värdfolk och guider åt gästande turister och man vänder sig då främst till folk som talar något främmande språk.

● **SPECIALKOMPONERAT "SEMESTERPAKET"**

Den froligen största och mest influyteserika privata organisationen som agnar sig åt att befrämja turismen i USA är dato (Discover America Travel Organization), en icke affärsdrivande organisation med 800 medlemmar som tillsammans representerar ett tvärsnitt av delstatliga turistorgan och berörda företag och organisationer. Som ett exempel på DATO:s arbete kan nämnas att man i år sammanställt ett specialkomponerat "semesterpaket" i varje delstat, och för att göra dem kända för den amerikanska allmänheten lottas 100 sådana paketresor ut till familjer i USA.

□ *Vita Huset i Washington lockar ständigt stora skaror av turister. Besökare med tur kan få bistånd av en verkligt kvalificerad guide, Julie Nixon, gift med Eisenhower, som på bilden syns i full verksamhet.*

ENGLAND EXPECTS...

Äntligen blev ungkarlen Edward Heath "gift".

Nobelpristagare går vidare Nytt forskningsgenombrott

Den dag har ryckt närmare då människan kan kontrollera generna och därmed arvsanlagen. Det betyder bl a att nya vägar öppnar sig i kampen mot sådana sjukdomar som diabetes, schizofreni, en rad blodsjukdomar, ärftlig döfvhet och blindhet samt olika former av muskeldystrofi. Det forskarlag vid Wisconsins universitet som nyligen gjort detta genombrott leds av 1968 års nobelpristagare i medicin, den indienfödde Gobind Khorana. Dr Khorana fick nobelpriset "för sina upptäckter rörande tolkningen av den genetiska koden och dennas funktion vid proteinsyntes".

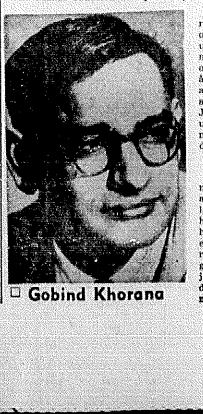

□ **Gobind Khorana**

Forskarlaget lyckades genomföra den första syntesen av en gen och förde därmed molekylbiologin upp på en ny plan från vilken man kan angripa virussjukdomar och cancer, vinna nya insikter i åldrandets processer och i många andra av biologins mysterier. En annan amerikansk nobelpristagare, Joshue Lederberg vid Stanfords universitet, kallar upptäckten en milstolpe och en som passerats tidigare än väntat.

● **JÄSTMOLEKYL**

På lång sikt kan de nya rönen möjliggöra framställning av gener av önskad typ på artificiell väg. I laboratoriet i Madison, Wisconsin, har dr Khorana och hans medhjälpare framställt en av naturens enklaste gener, en jästmolekyl. Genen lråga innehåller 77 kopplingar. Detta kan jämföras med 6 miljarder kopplingar som innehåller det genetiska materialet i en enda mänsklig cell. Denna skillnad är en illustration till den långa väg som vetenskapen ännu måste gå innan mänskliga gener kan framställas i laboratorier.

Generna är bärare av arvsanlagen. De utsöics av nukleinsyremolekylerna DNA och RNA. RNA tjänar som en förmedlande länk för den genetiska information som DNA besitter och som styr cellens utveckling och funktion.

● **"SKRADDARSYDDA" INDIVIDER**

Genetikerna skyggar tillbaka inför framtida möjligheter att genom påverkan av arvsmassan producera människor som är identiskt lika eller att "skräddarsy" individer som är speciellt lämpade för vissa uppgifter. Vad man vågar om generna skall göra det möjligt för varje människa att nå den fulla potentialen av sin begåvning och sina anlag.

• Pressforum

Eskilstuna-Kuriren
80:e Årgången
Chefredaktör och ansvarig utgivare
Hans Schöier

Redaktionschef
Axel Jerlebagen

Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB
Verkst. dir. Roland Åkerlund

Telefonnummer:
016/13 71 60

	Växel
måndag—fredag ...	8—22
lördag ...	8—12
söndag ...	15—22

Efter växelns stäkning
Huvudred. 13 71 63 13 71 66
13 67 47 11 63 08
Idrottsred. 13 71 64 14 44 09

Felanmälan:
betr. tidningsutbärningen i Eskilstuna:
Pressbyråns entreprenör 14 67 81

Abonnemangspriser:
Helår ... 147:—
Termin (4 mån.) ... 53:—
Månad ... 15:—

Postgirokonto nr 2 77 88

Postadress:
Box 368, 631 05 Eskilstuna 1
Eskilstuna-Kurirens Tryckeri 1970

I orubbat bo?

Det görs många jämförelser mellan England och Sverige, konstaterar Handelstidningen:

Här hos oss kan man knappast vänta någon utbredd väljarreaktion mot maktfullkomligheten, försäkrar Dagens Nyheter. "Vi har alla vant oss vid denna. Lusten att pröva något nytt, och få till stånd en växling vid makten är inte densamma hos oss som i England. Här sitter mandarinerna i orubbat bo."

Efterkrigstidens röstsiffror tyder inte på att väljarna saknat lust att pröva något nytt. De icke-socialistiska partierna har varit starkare än socialdemokraterna i fem av sju andrakammarval. I två val, nämligen 1956 och 1958, samlade de b k borgarna fler röster än socialdemokrater och kommunister tillsammans. Den högsta procenten icke-socialistiska röster noterades ironiskt nog i pensionsvalet 1958, nämligen 50,4 procent. Motsvarande siffra var 1956 nästan lika hög, nämligen 50,3.

Förklaringen till att våra mandariner sitter i orubbat bo kan inte sökas i väljarreaktionen:

Den enkla sanningen är att vi hållit oss med ett valsätt och ett kammarsystem som gjort mandarinerna onvsättliga. I England är däremot allt tillräckligt för att en svängning i folkopinionen skall resultera i regeringsbyte.

År efter år,

sommar efter sommar är det likadant. Krislarm från sjukhusen tar om om underbemannade avdelningar. Sjuka människor som inte kan beredas vård och patienter som inte får någon tillsyn, skriver Västernorrlands Allehanda:

Under hela 60-talet har denna situation återuppstått varje sommar. Man kan instämma med Läkarförbundet när den undrar om det inte snart är dags att lösa det här problemet. Uppgiften är ändå inte övermänskliig — litet planering och samarbete mellan de parter som är inblandade torde vara tillräcklig.

Inom vissa delar av industrin har man länge varit medveten om samma svårighet. Semesterspridningen har bland varit svår att genomföra, men inom många företag fungerar systemet bra. Inte sällan erbjuds den personal som åtar sig att flytta semestern från sommaren till annan del av året speciella förmåner. Det kan t ex röra sig om förmånliga resor till företagets semesterhem på sydliga breddgrader.

Men inom sjukvårdsområdet har alltså detta med semesterspridning inte slagit igenom. Detta har lett till att sjukhus helt eller delvis fått stänga, med de konsekvenser detta haft för allmänheten, noterar NA.